

K ZABEZPEČENÍ

BOJOVÉ ČINNOSTI

RVD

Problematicku zabezpečení bojové činnosti u raketového vojska a dělostřeleckta (RVD) nebudu rozebírat v celé šíři, zaměřím se jen na otázky ochrany proti zbraním hromadného ničení (OPZHN) a na protivzdušnou obranu (PVO). Obdobně by bylo možné řešit i otázky přímého zajištění a obrany ženijního zabezpečení či maskování.

Chceme-li mluvit o zabezpečení bojové činnosti, musíme si tento pojem nejprve ujasnit. Definici, samozřejmě vědeckou, však nenalezneme v žádném bojovém řádu. Přesné vymezení bojové činnosti tedy dosud nemáme. Otázka ovšem není tak jednoduchá.

Vymezme bojovou činnost u RVD přímým působením na nepřítele, tedy palbou a manévrem. Znamená to, že jednotky, útvary a svazky RVD, které působí na nepřítele palbou a uskutečňují manévr palbou a pohybem vedou bojovou činnost. Ale potom činnost těch jednotek, útvarů a svazků RVD, která neobsahuje palbu nebo palbu i manévr, není bojová, je obecně nebojová. Např. rozmístění jednotek, útvarů a svazků RVD mimo boj je činnost nebojová (sám pojem to naznačuje). Nebo rozdělíme-li podle tohoto hlediska součásti RVD na bojové a nebojové (např. dělostřelecký oddíl a sklady raketové a dělostřelecké munice), pak činnost nebojových součástí je nebojová, neboť v opačném případě by to nebyly nebojové součásti.

Rozdělíme-li činnost RVD podle hlediska válka — mír, pak v míru je činnost RVD nebojová. Mohli bychom použít i jiná hlediska, pro naše úvahy však toto plně postačuje.

Příklady jsem neuváděl proto, abych vymezil obsah pojmu „bojová činnost“, ale abych obecně ukázal existenci nebojové činnosti, bez nároku na vymezení jejího obsahu. Nebojovou činnost bych vyloučil jen tehdy, kdybych veškerou činnost RVD v míru a ve válce zahrnul do činnosti bojové, což je sice absurdní,

ale nikoliv zcela nemožné. Vzpomeňme jen slavnostních přehlídek, které v určitém období probíhaly pod heslem: slavnostní přehlídka — bojový úkol.

V dalším postaci, budeme-li vycházet z existence bojové a nebojové činnosti bez vymezení jejich obsahu. Jde totiž o zařazení OPZHN a PVO do některé z těchto dvou činností, nebo o potvrzení, že některou z těchto činností zabezpečují, tedy do ní nepatří, či je-li správné jiné řešení.

Pokusme se včlenit OPZHN i PVO u RVD do činnosti bojové. Podle hlediska „palba — manévr“ do bojové činnosti nepatří. Kromě toho by měly své opodstatnění jen ve válce, neboť předpokládáme palbu na nepřítele. Dovedeno do důsledků, OPZHN i PVO a RVD bychom realizovali jen při bojové činnosti a ne jindy. Včleněním OPZHN či PVO do bojové činnosti vzniká tedy další otázka, zda OPZHN či PVO realizujeme jen v průběhu bojové činnosti? Pak by v případě nebojové činnosti jednotek, útvarů a svazků RVD např. při rozmístění mimo boj nebo u jednotek a součástí, které bojovou činnost nevedou (např. sklady), OPZHN a PVO nemusely být realizovány. A to již pravda není.

Pokusíme se včlenit OPZHN i PVO u RVD do činnosti **nebojové**. Do ní patří v současném pojetí i zabezpečení bojové činnosti. Chceme-li totiž nějakou činnost zabezpečit jinou činností, nelze tyto činnosti navzájem ztotožňovat, neboť pak by šlo o činnost jedinou. Dovedeno do důsledků jako v případě předcházejícím, včleněním OPZHN či PVO do zabezpečení bojové činnosti by se příslušná opatření realizovala jen při činnosti nebojové a ne jindy. To plyne i ze samotného pojmu — zabezpečení bojové činnosti. Tím ale vylučujeme tyto činnosti z činnosti bojové, neboť zabezpečení bojové činnosti nemůže být současně i bojovou činností.

Včleněním OPZHN či PVO do nebojové činnosti zůjme opět jejich rozsah, neboť je vážeme — oproti předcházejícímu — na nebojovou činnost jednotek, útvarů a svazků RVD. Opatření, která zahrnují OPZHN a PVO u RVD bychom tedy realizovali jen při nebojové činnosti. Ale to také není pravda.

Dokumentujme správnost našich vývodů příkladem. Opatření k OPZHN i PVO součástí RVD budou realizovat jak jednotky, útvary i svazky RVD přímo bojující, tak i součásti uskutečňující materiálně technickou péči, nebo jednotky, útvary a svazky RVD rozmístěné mimo boj, přesunující se po železniční apod. Vezmeme-li jednu a tutéž součást RVD, pak opatření k OPZHN i PVO budou u ní realizována jak v míru, tak ve válce. Jednotlivá opatření k OPZHN i PVO budeme ovšem realizovat v různém rozsahu a s různou intenzitou tak, aby byla v souladu s konkrétní situací.

Vidíme, že OPZHN i PVO u RVD nemůžeme včlenit jen do činnosti bojové, ale ani do činnosti nebojové, neboť je realizujeme při obou těchto činnostech u RVD.

Můžeme tedy udělat závěr, že **OPZHN i PVO uskutečňujeme jak při bojové, tak při nebojové činnosti RVD, že tedy provází veškerou činnost RVD**. Potom je ale nesprávné mluvit o nich pouze v souvislosti s bojovou činností na všech stupních, od baterie až po raketový svazek. **Řízení OPZHN i PVO a realizace jejich vnitřní náplně je tedy u RVD trvalou, nepřetržitou činností za všech okolností a bez ohledu na činnost součástí RVD. Jejich podcenění nebo zanedbání by mohlo přivodit útvarům i svazkům RVD nenahraditelné ztráty.**

Podívejme se na OPZHN a PVO z hlediska jejich vnitřní náplně, tj. z hlediska jejich obsahu. Faktory, tvořící vnitřní náplň těchto pojmů, můžeme rozdělit do dvou základních skupin. První skupina zahrnuje faktory, které realizujeme k zabránění napadení ZHN i letectvem, a abychom ztížili průzkumnou činnost

nepříteli [jen v užším smyslu]. Druhou skupinu faktorů realizujeme ke snížení účinků a následků úderu ZHN či letectvem. Podrobněji se touto problematikou budu zabývat později. Zde upřesním jeden faktor, a to **maskování**. V našich řádech (např. Vševojsk-1-1) je maskování uváděno v náplni OPZHN i PVO. Z toho vyplývá, že je nutné odlišovat maskování proti ZHN, maskování proti vzdušnému nepříteli a analogicky bychom mohli vyvodit i maskování proti pozemnímu nepříteli z hlediska přímého napadení. Takový pohled je zcela nesprávný. Smyslem maskování je utajit před průzkumem nepřítele polohu a činnost jednotek, útvarů a svazků RVD. Jinými slovy utajit před ním informace nezbytné k úderu ZHN, letectvem či pozemními jednotkami. Je tedy správné spojit maskování prioritně s průzkumem nepřítele. Vždyť podaří-li se utajit před průzkumem nepřítele polohu jednotek, útvarů a svazků RVD, zabráníme tím jejich napadení jakýmkoli prostředkem nepřítele. Tato okolnost zdůrazňuje význam maskování a kvalitativně je odlišuje od ostatních faktorů, tvořících vnitřní náplň OPZHN, PVO i přímého zajištění. V každém případě správným maskováním maximálně ztížíme nepříteli zjištění potřebných informací. Maskování musíme tedy vždy uvádět v souvislosti s nepřátelským průzkumem a neuvažovat je jen v oblasti OPZHN, PVO aj. Maskování je tedy samostatný prvek činnosti vojsk.

OCHRANA PROTI ZBRANÍM HROMADNÉHO NIČENÍ U RVD

Veškerá činnost součástí RVD zahrnuje trvale OPZHN, bez ohledu na situaci. Je proto nutné uplatňovat vždy její vnitřní náplň, tj. u RVD:

- radiální, chemický a biologický průzkum,
- včasné varování před úderem ZHN, radioaktivním, chemickým a biologickým zamořením,
- včasné vybavení potřebnými prostředky a jejich používání,
- rozptýlení,
- využívání terénu k ochraně před účinky napadení ZHN,
- periodická změna prostorů rozptýlení,
- objíždění nebo vhodné účelné překonávání zamořených prostorů,
- ochrana při činnosti v zamořeném terénu,
- hygienicko-protiepidemická a profylaktická opatření,
- kontrola radioaktivního ozáření, chemického a biologického zamoření osob a materiálu,
- odstranění následků napadení a použití ZHN nepřítelem.

Jednotlivá opatření budeme realizovat podle konkrétní situace, i když některá budou trvalá (např. radiální průzkum, vybavení ochrannými prostředky). Ženíjní opatření a maskování neuvádím zde proto, že jak ženíjní zabezpečení, tak maskování RVD je správnější zahrnout do činnosti RVD samostatně (jako OPZHN, PVO aj.).

Z hlediska řádů je smyslem OPZHN u součástí RVD:

- zabránit zasažení zbraněmi hromadného ničení,
- v případě zasažení zbraněmi hromadného ničení maximálně oslabit jeho účinky.

Kvalitativně jsou tyto požadavky naprosto odlišné a nesrovnatelné. Druhý požadavek stavíme na předpokladu, že nepřítel napadne zbraněmi hromadného ničení jednotky RVD, přičemž první požadavek napadení jednotek RVD zbraněmi hromadného ničení nepřipouští. Z hlediska míry požadavků můžeme první označit jako maximální, druhý jako minimální. V dalším rozeberu jednotlivé požadavky podle možnosti plnění jednotkami, útvary a svazky RVD.

Nejdříve rozeberu požadavek maximální, který kategoricky vyžaduje zabránit nepříteli zasáhnout součástí RVD zbraněmi hromadného ničení. Je splnitelný několika způsoby:

A. Vyřadit ZHN nepřítel.

B. Znemožnit nepříteli získat informace nutné k uskutečnění úderu ZHN.

C. Poskytnout nepříteli informace, na jejichž základě uskuteční úder ZHN do předem námi určeného prostoru.

D. Kombinací způsobů A—C.

ad A. Vyřadit ZHN nepřítel můžeme z hlediska RVD jen jadernými či chemickými údery. Tato činnost již není otázkou OPZHN, ale otázkou bojové činnosti, a to nejen RVD. Vyplyvá to i z faktorů vnitřní náplně OPZHN u RVD, z nichž ani jeden není zaměřen na vyřazení ZHN nepřítel. Kromě toho vyřadit nepřátelské ZHN v plném rozsahu není vůbec v silách RVD, i když se na plnění tohoto úkolu podílí největší měrou.

Zasažení RVD zbraněmi hromadného ničení nepřítel však nemusí být přímé (úder na součásti RVD), ale může být také nepřímé (zamoření osob a materiálu radioaktivní stopou, při překonávání zamořených prostorů, při překonávání radioaktivní stopy).

Z toho vyplývá, že realizací faktorů vnitřní náplně OPZHN nezabráníme úderům na RVD, ale zabráníme nepřímému zasažení zbraněmi hromadného ničení.

ad B. Znemožnit nepříteli získat informace nutné k úderu na součásti RVD znamená zabránit jejich uskutečnění zcela odlišným způsobem, než jak je uvedeno v bodě A. Je to možné jednak utajením existence, nebo utajením polohy a činnosti součástí RVD před nepřítel. Utajovat existenci čehokoli můžeme jen určitou dobu, což je možnost značně omezená. Utajit polohu jednotek, útvarů a svazků RVD je nereálné. Možnosti, jak zabránit nepříteli získat informace o poloze jednotek, útvarů a svazků RVD, můžeme získat jednak tím, že zabráníme nepříteli v průzkumu, jednak maximálním zatížením jeho průzkumné činnosti. Zabránit nepříteli v průzkumu můžeme vyřazením jeho průzkumných prostředků, nebo vytvořením takových podmínek, aby průzkum nemohl uskutečnit. To však je úkol pro RVD nesplnitelný. V silách jednotek, útvarů a svazků RVD je ale v každém případě splnit druhou možnost. Z faktorů vnitřní náplně OPZHN u RVD je to rozptýlení a periodická změna zaujatých prostorů, jejichž realizací tento požadavek plníme. Problematika přímého působení na průzkumné prvky nepřítel nespadá do OPZHN.

ad C. Tato problematika celým svým rozsahem spadá do maskování, které do OPZHN nepatří.

ad D. Po eliminaci maskování z OPZHN je možnost kombinace redukována na způsoby uvedené v bodě A a B.

Z rozboru maximálního požadavku na OPZHN u RVD vyplynulo, že tak, jak je postaven, není z hlediska vnitřní náplně OPZHN splnitelný, i při 100%

splnění všech dílčích faktorů. Samotnou OPZHN nemůžeme zabránit napadení součástí RVD zbraněmi hromadného ničení. V každém případě ale můžeme správným řízením a realizací faktorů vnitřní náplně OPZHN zabránit nepřímému zasažení součástí RVD zbraněmi hromadného ničení.

Rovněž tak realizací vnitřní náplně OPZHN u RVD nezabráníme průzkumné činnosti nepříteli k získání informací o poloze součástí RVD. Každopádně však mohou součástí RVD nepříteli jeho průzkumnou činnost značně ztížit a tím mu omezit možnost získat informace nutné k úderům ZHN.

Je-li maximální požadavek pro OPZHN u RVD v uvedeném znění nesplnitelný, je nutné stanovit požadavek nový, splnitelný, např.

a) zabránit nepřímému zasažení RVD zbraněmi hromadného ničení,

b) ztížit maximálně průzkumnou činnost nepříteli realizací vnitřní náplně OPZHN u RVD.

V dalším rozeberu požadavek minimální, který je stavěn na předpokladu, že se nepříteli podaří napadnout součástí RVD zbraněmi hromadného ničení. V takovém případě klademe na OPZHN u RVD požadavek maximálně zeslabit účinky tohoto napadení. K tomu je zaměřena většina faktorů vnitřní náplně OPZHN u RVD. Přitom nerozhoduje, jde-li o zasažení přímé či nepřímé. Podcenění nepřímého zasažení by ve svých důsledcích totiž vedlo k vyřazení součástí RVD stejně jako zasažení přímé. Ukáží to na příkladě: Překonávají-li součástí RVD hluboký, silně zamořený prostor (radioaktivní, chemické, biologické zamoření), pak při zanedbání průzkumu, včasného varování, při nedostatečném vybavení jednotlivců ochrannými prostředky apod., může dojít k vyřazení celých jednotek i útvarů RVD z dalšího boje jako při přímém napadení ZHN nepříteli, i když účinky nepřímého napadení se nemusí projevit okamžitě.

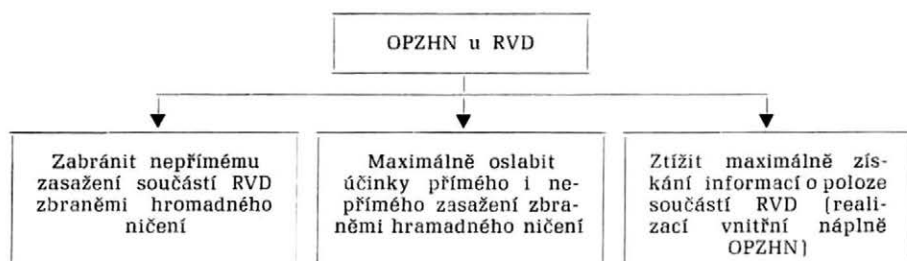
Realizace vnitřní náplně OPZHN u RVD je nutná v každé době, při jakékoli činnosti. Tím zabráníme možnému překvapení ze strany nepříteli. I když nelze podcenit kterýkoli z faktorů vnitřní náplně OPZHN u RVD, přece je nutné vidět rozdílnost vah (podle významu) mezi nimi. Znamená to, že jednotlivé faktory mají různé váhy, přiřazené jim podle významu. Toto přiřazení určité váhy určitému faktoru nemůžeme brát staticky. Musíme vidět, že v dynamice boje, nebo podle konkrétní situace se mohou váhy jednotlivých faktorů měnit. Např. radiační, chemický a biologický průzkum jsou faktory, které realizujeme nepřetržitě v jakékoli situaci RVD se stejnou intenzitou. Naproti tomu vybavení jednotlivců ochrannými prostředky nepřetržitě není (abstrahujeme-li od doplňování ztrát).

Tak tomu je i s organizací odstranění následků napadení zbraněmi hromadného ničení nepříteli. Váha tohoto faktoru pro určitou jednotku či útvar značně stoupne v okamžiku, kdy budou zbraněmi hromadného ničení napadeny. Ale to neznamena, že řídicí orgány mohou organizaci odstranění následků podcenit, neboť organizace nutných opatření až v době napadení může již jen zdržovat a znásobit účinky napadení.

Tyto příklady nám dostatečně dokumentují variabilitu vah jednotlivých faktorů vnitřní náplně OPZHN u RVD. To je důvod, proč není vhodné navrhnout jejich trvalou kategorizaci podle významové váhy. Význam faktorů se bude měnit s konkrétní situací. Bude záležitostí každého velitele, aby podle této situace stanovil váhu faktorů vnitřní náplně OPZHN a podle toho je realizoval.

Z předcházejících úvah vyplývají tyto závěry k OPZHN u RVD:

1. OPZHN u RVD je nedílně, trvale zahrnuta v činnosti (bojové i nebojové) součástí RVD.
2. Požadavky kladené na OPZHN u RVD:

3. Vztah OPZHN a maskování tkví jednak ve vzájemném doplnění (maskování má zabránit přímému napadení zbraněmi hromadného ničení utajením polohy) a jednak ve společném požadavku, tj. maximálně ztížit získání informací o poloze součástí RVD. Formálně je společný požadavek shodný. Ale způsob jeho realizace je zcela odlišný. V případě OPZHN jej plníme např. změnou zaujatých prostorů nebo rozptýlením, tj. realizací faktorů vnitřní náplně OPZHN u RVD. V případě maskování pak silami a prostředky určenými k realizaci faktorů tvořících vnitřní náplň maskování. Realizace požadavku společného pro OPZHN i maskování je tedy kvalitativně odlišná.

4. Předběžná definice OPZHN u RVD:

OPZHN u RVD je dílčí činnost, realizovaná v každé situaci u všech součástí RVD s cílem

- zabránit nepřímému zasažení zbraněmi hromadného ničení,
- maximálně oslabit účinky přímého napadení i nepřímého zasažení zbraněmi hromadného ničení, nepodaří-li se mu zabránit,
- maximálně ztížit nepříteli získat informace o součástech RVD.

PROTIVZDUŠNÁ OBRANA U RVD

Činnost součástí RVD zahrnuje trvale PVO, a to bez ohledu na jejich situaci. Vnitřní náplň PVO u RVD tvoří:

- průzkum vzdušného prostoru,
- včasné varování před vzdušným nepřítelem,
- rozptýlení jednotek a omezení pohybu,
- využívání terénu k ochraně před účinky vzdušného napadení,
- palba z ručních zbraní na nízko letící cíle,
- odstranění následků leteckého napadení.

Tato opatření je nutné realizovat nebo připravit k realizaci bez ohledu na to, zda bude či nebude součástí RVD bezprostředně bránit protivzdušná obrana

pozemních vojsk. Ze stejných důvodů jako při OPZHN nejsou uváděny faktory — ženíjní zabezpečení a maskování.

Podotýkám hned z počátku, že v této stati budu rozebírat PVO u RVD především z hlediska možností organických sil a prostředků součástí RVD.

Smyslem PVO u součástí RVD je:

1. Maximálně ztížit nepříteli získat informace vzdušným průzkumem o poloze.
2. Odrazit úderý nízko letících letounů nepřítelé.
3. V případě napadení letectvem nepřítelé maximálně oslabit účinky úderů.

Takto kladené požadavky na PVO u RVD jsou reálné a splnitelné. Kdybychom zvýšili míru požadavků, např. místo „maximálně ztížit“, na „zabránit získání informací vzdušným průzkumem“, byl by to úkol nereálný, nesplnitelný. Rovněž nereálný by byl požadavek zabránit úderům letectva nepřítelé. Takové požadavky jsou a priori nesplnitelné proto, že součástí RVD nejsou vybaveny silami ani prostředky k jejich splnění.

První požadavek můžeme splnit dvěma způsoby:

A. Periodickou změnou zaujatých prostorů a rozptýlením.

B. Přímým působením (palbou) na letouny uskutečňující vzdušný průzkum.

ad A. Periodická změna zaujatých prostorů a rozptýlení součástí RVD jsou faktory, patřící do vnitřní náplně PVO u RVD. Současné však také patří do oblasti OPZHN. Jsou-li tedy plněny tyto faktory při OPZHN, jsou vlastně automaticky plněny i z hlediska PVO, kde již nemusíme o nich uvažovat.

ad B. Vzdušný průzkum můžeme nepříteli ztížit přímým působením sil a prostředků součástí RVD na nepřátelské průzkumné letouny, např. řízenou palbou z ručních zbraní na nízko letící cíle.

Přímo působí na nepřátelské průzkumné letouny síly a prostředky PLD a PLR, jejichž cílem je PVO těchto součástí. Při jeho realizaci však docházíme k určitému rozporu. Na jedné straně se snažíme utajit polohu součástí RVD, na druhé straně ji prozrazujeme jak palbou z ručních zbraní, tak palbou PLD i PLR proti průzkumným letounům. V druhém případě ji prozrazujeme i sestavou PLD a PLR a tím upozorňujeme nepřítelé na silně bráněné prostory. Tak dochází ke znehodnocování těch opatření, jejichž cílem bylo naopak pozornost průzkumu nepřítelé od těchto prostorů odvrátit.

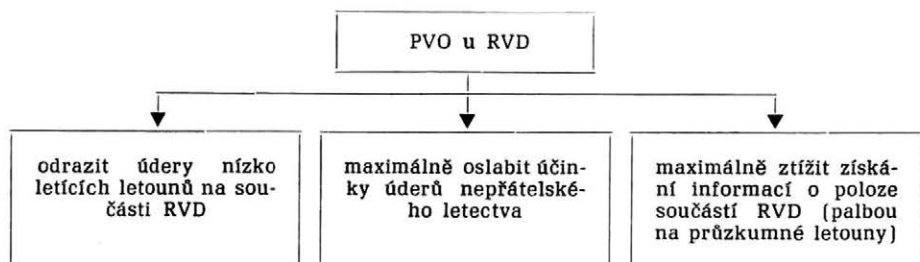
Druhý požadavek — odrazit úderý nízko letících letounů — mohou součástí RVD uskutečnit palbou z ručních zbraní (kulomety, samopaly). Při realizaci je nutné především dodržet zásadu utajení polohy součástí RVD a palbu uskutečnit jen při zjevném úmyslu napadení, a to maximem sil.

Ke splnění třetího požadavku — maximálně oslabit účinky úderů letectva — jsou zaměřeny všechny faktory vnitřní náplně PVO u RVD, až na palbu z ručních zbraní. Jejich realizace je u součástí RVD nutná při jakékoli činnosti, aby nedošlo po této stránce k překvapení. Jednotlivým faktorům můžeme přiřadit určitou váhu, která je variabilní. Bude záležitostí velitelů, aby podle konkrétní situace ohodnotili a stanovili váhu jednotlivých faktorů vnitřní náplně PVO u RVD a podle toho řídili jejich realizaci.

Z předcházejících úvah vyplývají tyto závěry k PVO u RVD:

1. PVO u RVD je nedílně, trvale zahrnuta v činnosti (bojové i nebojové) součástí RVD.

2. Požadavky kladené na PVO u RVD:

3. PVO a maskování u RVD se jednak doplňují (maskování má zabránit úderu letectva) a jednak mají formálně shodný požadavek — maximálně ztížit získání informací o poloze součástí RVD. Způsoby, jak shodný požadavek plnit, jsou navzájem protichůdné.

4. Předběžná definice PVO, jak ji uskutečňují organické síly a prostředky součástí RVD:

PVO u RVD je dílčí činnost, realizovaná v každé situaci u všech součástí RVD s cílem:

- a) odrazit úderý nízko letících letounů zjevně útočících na součásti RVD,
- b) maximálně oslabit účinky napadení nízko letících letounů, nepodaří-li se je odrazit.

Z á v ě r

Z předcházejících statí vyplývá konečný závěr, že obranu proti ZHN, protivzdušnou obranu, přímé zajištění, ženíjní zabezpečení a maskování můžeme zahrnout pod společného jmenovatele — zabezpečení činnosti RVD.